

Īpaši
aizsargājama
dabas
teritorija

Svētes paliene

Svēte Floodplain

DABAS PARKS / NATURE PARK

Aprīla sākums Svētes laukos.
Svēte fields at beginning of April.

Lielākā daļa migrējošo ūdensputnu Svētes paliene pavasari ir divu sugu zosis – baltptieres zoss un sējas zoss. Tās nelīdz Latvijai, taču katru gadu atpūtas un barojas vienā un tajā pašā vieta – Svētes lejtecē, kas ir pusēlē no ziemeļosās vietām Rietumeiropā uz arktisko tundru Krievijas ziemeļos vai Skandināvijā.

Most of the spring migratory birds in the Svēte floodplain are two species of geese - White-fronted Geese *Anser albifrons* and Bean Geese *Anser fabilis rossicus*. They do not nest in Latvia, yet every year they rest and feed in the same place, the lower reaches of the Svēte River. It is half way between their wintering grounds in Western Europe and the arctic tundra in the north of Russia or Scandinavia.

Dabas parka karte / Map of the Nature Park

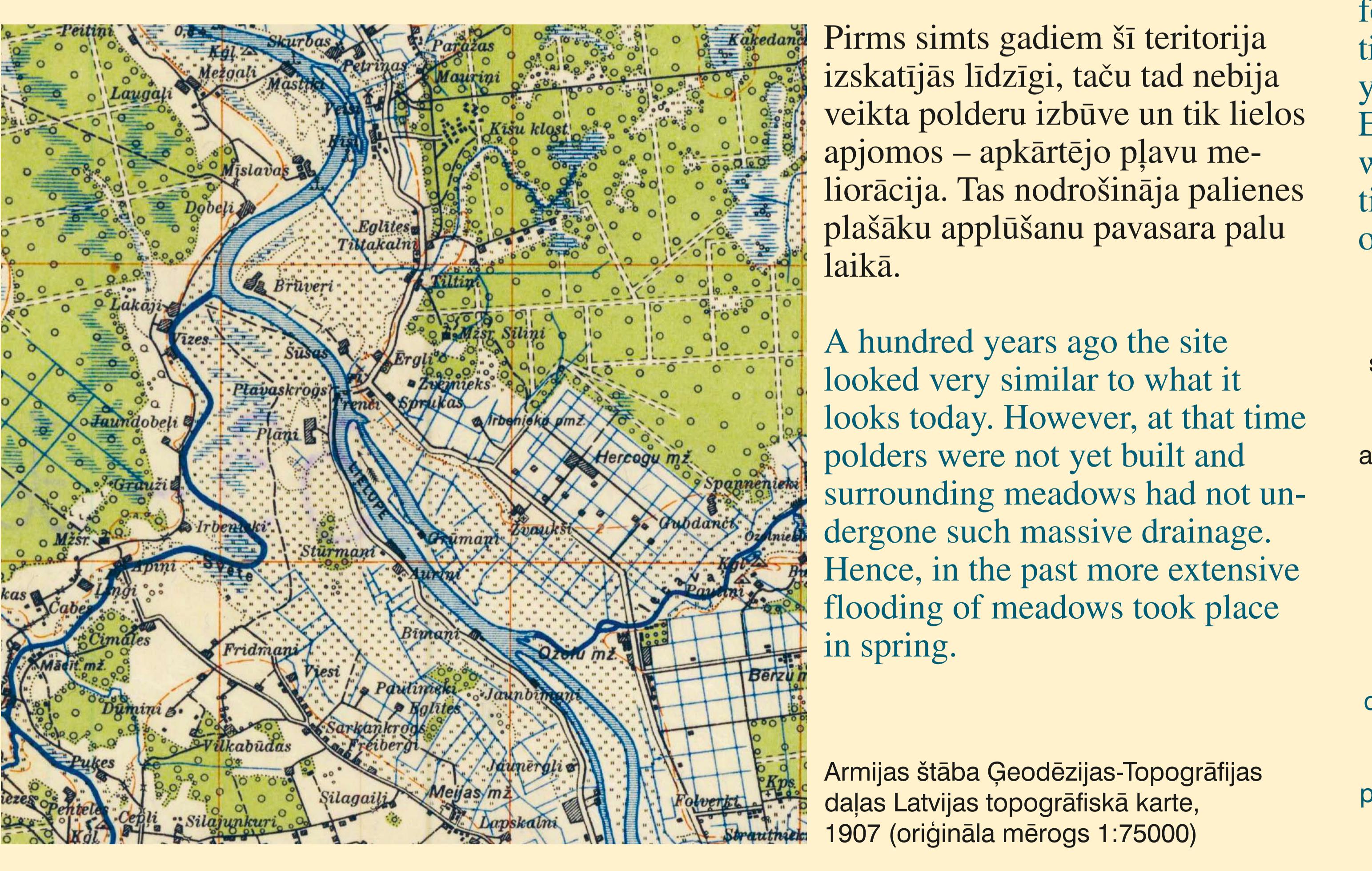

Lai nodrošinātu putnu atpūtas un barošanās iespējas pavasara migrācijas laikā, daļai dabas parka teritorijas noteikt sezonas liegums. Dabas lieguma zonā nedrīkst uzturēties no 1. marta līdz 1. jūnijam.

Seasonal restrictions apply to certain areas of the nature park to ensure conditions for bird resting and feeding during spring migration. Nature reserve area is closed to visitors between March 1 and June 1.

Pirms simts gadiem šī teritorija izskatījās līdzīgi, taču tad nebija veikta polderu izbūve un tik lielos apjomos – apkārtējo plavu meitorāciju. Tas nodrošināja paliens plāšaku applūšanu pavasara palu laikā.

A hundred years ago the site looked very similar to what it looks today. However, at that time polders were not yet built and surrounding meadows had not undergone such massive drainage. Hence, in the past more extensive flooding of meadows took place in spring.

Jelgavas rajona tūrisma informācijas centrs
Jelgava Regional Tourism Information Center
Pasta iela 37, Jelgava
Tālrs. / phone: +371 63022751
www.jrp.lv, www.livberze.lv, www.valgunde.lv

Putni Latvijā un pasaule
Latvian Birding
www.putni.lv

Putniem nozīmīga vieta

Vietas izciļo ornitoloģisko nozīmi nosaka dabas parkā ligzdošo griezes (līdz 30 pāriem) un lielais pavasara migrāciju laikā sastopamo ūdensputnu skaits. Svētes paliene pavisim ir konstatētas 45 īpaši aizsargājamas putnu sugas.

Svētes lejtecē pavasara migrācijas laikā vienlaikus uzturas līdz pat 20 tūkstošiem ūdensputnu (lielakoties baltptieres un sējas zosis). Tam pamātā ir teritorijas ģeogrāfiskais fēomens. Šī vieta atrodas Rietumeiropas–Baltijas–Baltas jūras migrācijas ceļā pirms Rīgas jūras līča. Lēnajām līdenumā upei pāri periods ir ilgāks un palienei pārlūst plāsāk, tāpēc vieta labāk pliemērotu putnu ilgākai atpūtai. Dabas parka teritorijā šajā laikā uzturas tūkstošiem pīļu, gulgju, zosu un brīdejputnu.

Important Bird Area

The number of Corncrakes nesting in the nature park (up to 30 pairs) along with the large number of migratory waterbirds determines the ornithological importance of the site. In total, 45 specially protected bird species have been registered in the Svēte floodplain. During spring migration, the lower reaches of the Svēte River sometimes host as many as 20 thousand waterbirds (mostly, White-fronted Geese and Bean Geese). This is mostly due to the particular geography of the site. It lies along the bird migration flyway of the Western Europe–Baltic–White Sea right before the Gulf of Riga. For slow-flowing rivers flooding period tends to be longer and larger territories are flooded. Thus, the site is suited for longer resting of birds. During spring, the nature park hosts thousands of ducks, swans, geese and waders.

Pavasara migrācijas laikā Svētes paliene atpūtas un barojas pat līdz 1000 ziemelu gulgju vienlaikus. Ik gadu šis ap 10 kg smagais putns ar spānu izplētu līdz 2,4 m mēro celu no Rietumeiropas uz Krievijas ziemeļu tundru, taču daži palek ligzdot tepat Latvijā. No tiešāk sastopamā paugurknābja gulgju var tātikši pēc liela dzeltenā knābja un izteiksmīgās trompetes skanu atgādināšas taušēšanas.

Whooper Swan *Cygnus cygnus*
As many as 1000 Whooper Swans use Svēte floodplain for resting and feeding during their spring migration. These birds weigh around 10 kg and their wingspan in an impressive 2.4 m. Every year they travel from Western Europe to the northern taiga of Russia, yet some stay to nest in Latvia. It differs from the more frequently found Mute Swan *Cygnus olor* with its big yellow bill and the distinctive, trumpet-like calls.

Kāpēc putni migrē

Migrācija ir regulāra un sezonāla putnu pārvietošanās starp labākiem barības ieguvējiem reģioniem un ligzdošanas vietas izvēles iespējām. Tieši barība un nevis augstums ir galvenais iemesls ūdensputnu migrācijai. Arktiskajā tundrā vasarā ir loti ilgi gaiši un daudz iespēju gan iegūt barību, gan izaudzināt mazulus. Putnu migrācija kā fenoms zināms gan drīz 70 miljonus gadu.

Migrējošie putni jeb gājputni katru gadu lido pa vienu un to pašu maršrutu, ko nosaka iedzītība. Lai atrastu ceļu, tie orientējas pēc zemes magnētisma, pēc Saules (dienas migrantī) un zvaigznēm (nakts migrantī). Turklat vēcie putni bieži vadās pēc lejā redzamās ainavas.

Why do Birds Migrate

Migration is seasonal movement of birds between wintering and nesting places. Reduced food availability rather than low temperature is a major driving force of waterbird migration. In the Arctic tundra continuous daylight during summer provides suitable conditions for young's raising. The phenomenon of bird migration is known for nearly 70 million years. Every year migratory birds choose the same flyway, led by inheritance. To find their way, as reference the birds use the Earth's electromagnetism to navigate during their migration, but also sun (day migratory birds) and the stars (night migratory birds). Furthermore, older birds often follow the familiar landscape elements below.

Sniežriez ir vistālāk ziemēloši ligzdojošais zvirbulveidīgais putns. Tā ir loti labi pielāgojusies sukkultūrai un, lai sasildītos, ierokas sniegā. Taču arī sniedzēs migrē un Latvija ir pirmā „dienvidu zeme”, kur tās palek pārziņot, kaut lielākā daļa turpinā celu tālāk gar Baltijas jūras piekrasti vai līdz Austrumeiropas stepēm. Tās aprīļā sākumā Svētes lejtecē var novērot mitlīgu barus ar sniedzēm (2005. gada 3. aprīlī pat 800 putnu vienkopus), kas strauji zibina balto spārnu un pēc atpūtas atkal ir ceļā uz arktisko tundru.

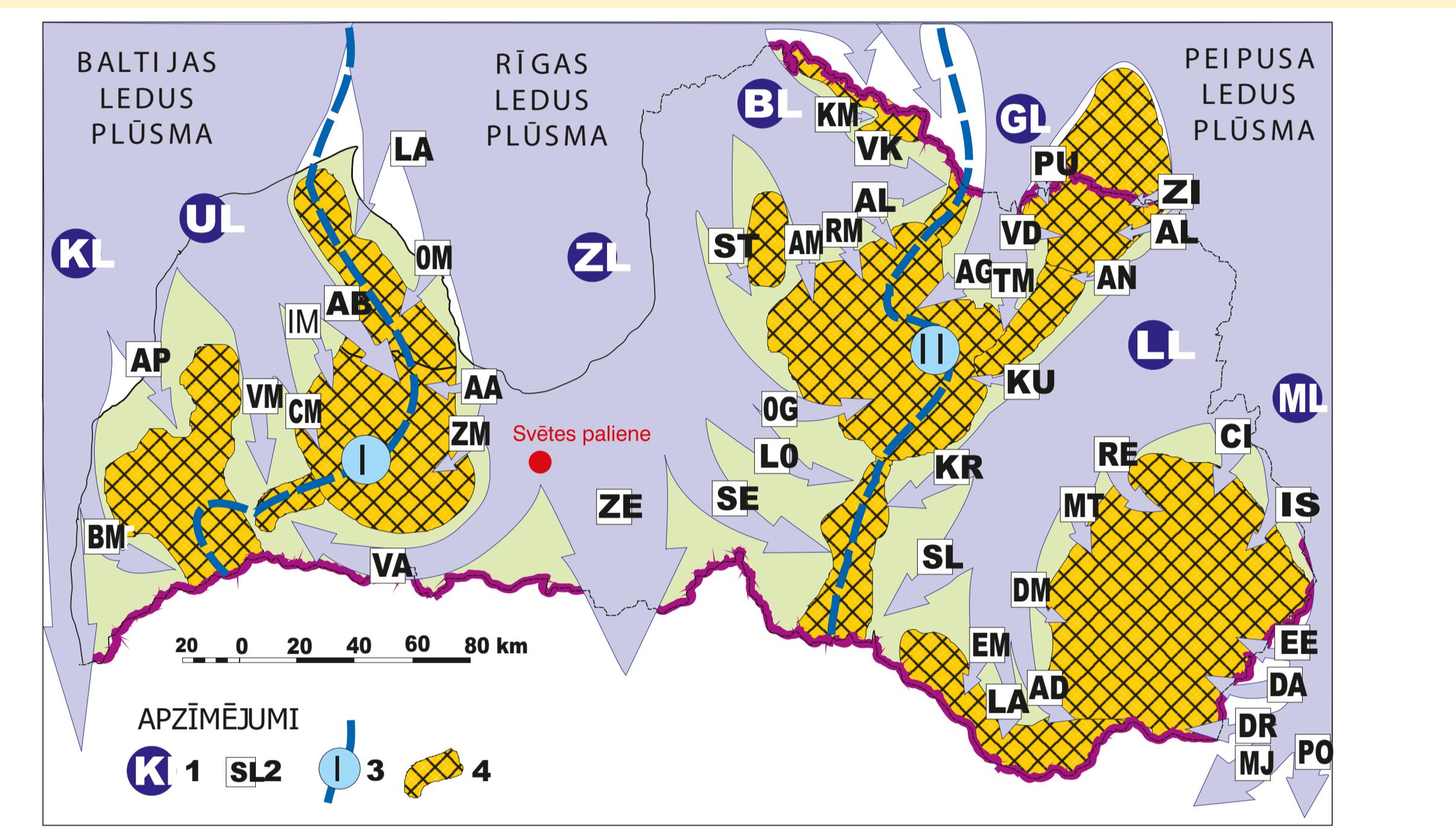
The Snow Bunting *Plectrophenax nivalis* breed farther north than any other known land bird. In order for snow buntings to withstand cold temperatures they burrow deep into the snow to stay warm. They are migratory birds and Latvia is among the first „southern countries” where snow buntings sometimes are spending the winter (normally they fly still farther south near Baltic coastline or until Eastern European steppes). Regularly at the beginning of April it is possible to spot huge flocks of these white-glittered birds over Svēte floodplain fields passing back north (up to 800 birds in one flock in 03.04.2005).

Kā radās Svētes paliene

Aptuveni pirms 18 500 gadu šeit bija loti klasa un auksta vieta. Laiks bija gluži kā sastindzis absolūta kļusumā. Teritorija, kas vēlāk būs Zemgales līdenums, atradās zem milzīgas ledus kārtas, kuras biezums Botnijas līča ziemeļu galā sasniedza 2500 m, bet šeit – ap 750 līdz 1000 m.

Zemgales līdenums, caur kuru lēni plūst Lielupe un Svēte, pašreizējā izskatu lielā mērā ieguva pēdējā Vislas apledojuma beigu posmā. Vispirma uzvīrzoties Zemgales ledus lobam, tā prieķšā un zem ledāja izgulsnējās ledāja sanesas. Tās sakrokojot un aplspējot, ledāja gultnē radās plūdnīcas formas klapveida pauguri gaurguļi vīlnota ainava. Drumlinu iespējamais izvietojums atspoguļojas Zemgales upju tīklā. Ledājam atkāpijoties, Zemgales ledāja sprostezeru un Baltijas ledus ezera procesu rezultātā līdenumā vīlnota virsma pārveidojās. Abu baseinu smalkgraudainos nogulumus vietām pārpūta, tā veidojoties kāpam, bet pāzemīnājumi pakāpeniski pārpārvojās.

Stāvāmās iedzītības vīlnīcās periferēlās segas lobu un mēlu struktūru Latvijas teritorijā pēdējā apledojuma laikā (Zēliņs un Markots, 2002).
Lēnas plūdmaiņas: Botnijas jūras, Rīgas jūras.

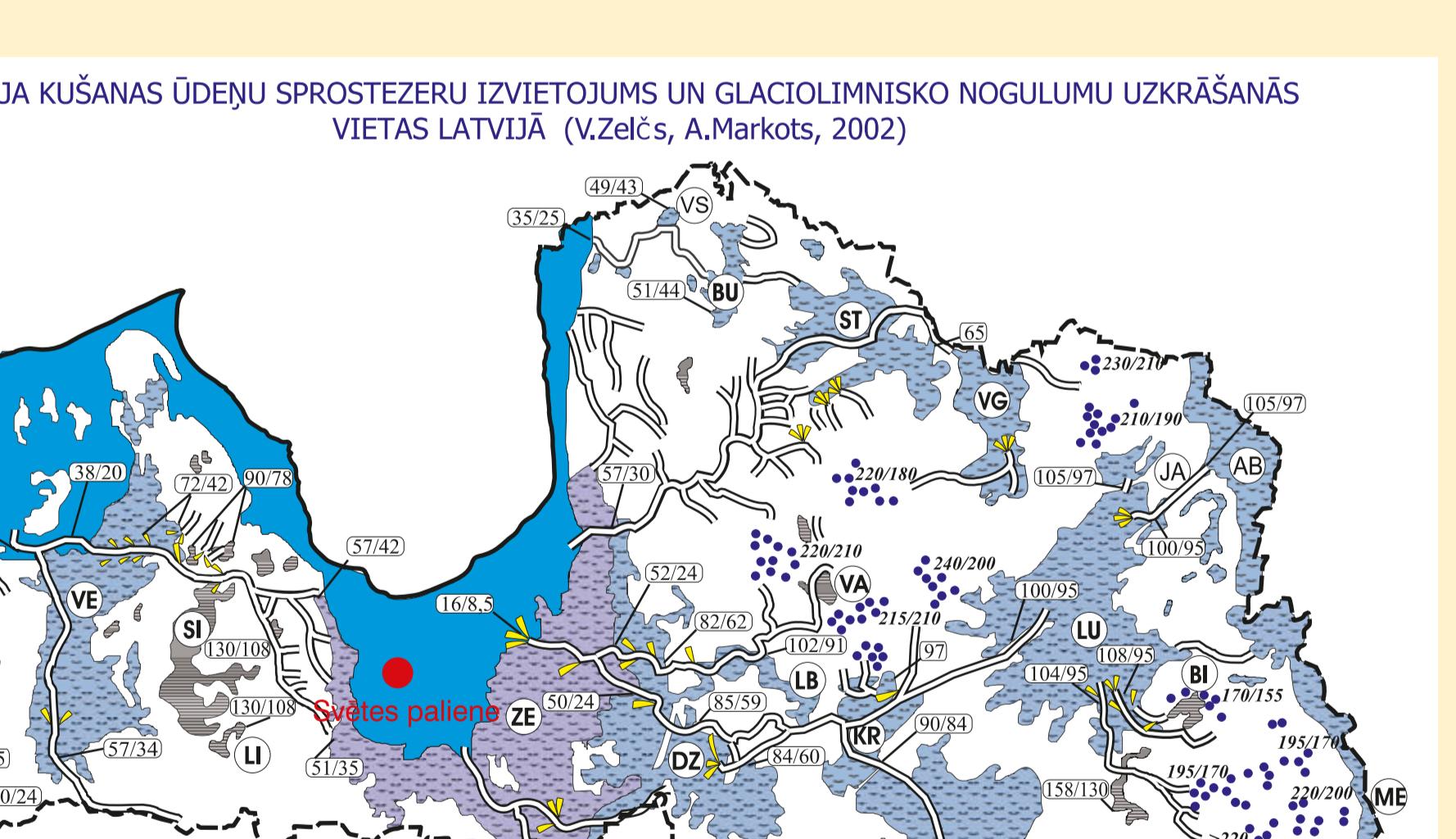
1= Ledus līcis; KL = Kurzene; U = Uzvara; ZL = Zengalas (Vidzemes); BL = Burtnieki (Ziemeļvidzemes); GL = Vidusjūras; LL = Lūbāni; ML = Mudava (Vidzemes);
2= Ledus mīlestības: BM = Bārta; AP = Apriķi; VE = Ventspils; CM = Cēsis; AB = Abavas; M = Īvande; OM = Ogres; LA = Lielupe; DK = Daugava; ZE = Zemgale; SE = Salacupe;
3= Ledus mīlestības: KM = Kārļi; AG = Augšzemes; TM = Tirza; VA = Vaidava; PU = Pūlpriepis; ZI = Ziemupe; AL = Alūksne; AN = Ansons; KU = Kūjas; KR = Krustpils;
4= Ledus mīlestības: ZM = Zirupe; OG = Ogres; LO = Lielupe; SE = Salacupe; RE = Rēzekne; MT = Mēmele; SL = Salaca; DM = Daugava; EE = Ezerupe; DA = Daugava; DR = Drabe; DR = Drabe; PR = Pērnavas; PO = Pērnavas mēleri; 5 = Galvenais ledājumos zonu; 6 = Baltijas – Rīgas – Rēzeknes; 7 = Autupīnes.

How Svēte Floodplain was created

Around 18 500 years ago this was very quiet and cold place. Time seemed to have stopped. The stillness was absolute. What would eventually become the Zemgale plain and the land surrounding it, lay dormant underneath a huge ice sheet which in its central part in northern part of the Botnian Bay was up to 2.5 kilometres thick. In the territory under consideration the ice thickness varied from 750 to 1000 m.

The present-day topography of lowlands here has largely been formed as a result of Pleistocene glaciations, particularly of the last Weichselian event. Then Latvia occurs at the inner margin of the depositional zone of the Fennoscandian ice sheet where the main features of glacial topography were created by subglacial processes. During the last glaciation it was affected by ice masses of the Zemgale lobe. Glacial deposits were laid down beneath and in front of the advancing glacier. Subsequently as a result of subglacial deformation and shaping of disturbed deposits, streamlined landforms – drumlins was created at the glacier base. Later on, at the glacial, this wavy surface was altered by the Zemgale Ice-dammed Lake and Baltic Ice Lake meltwaters. Fines of glaciolacustrine sediments were blow-out forming occasional dunes, lower depressions have gradually been occupied by mires.

Plāsais Zemgales līdenums un zemes virsmas slīpums attiecas pret kūstošā ledāja malām radīja sarežģītus apstāplūku kūstošajiem ledus ūdeniem. Tiem nebija, kur brīvi noteceit, tapec gar ledāja malu veidojot milzīgi sprostezeri. Piemēram, Svētes lejtecē šāda sprostezeru dzīlums sasniedza pat 30 m. Atsevišķu sprostezeru apvienošanās bildē sākumā Baltijas lejceļi vēl īgi turēja zem ledus. Baltijas ledus ezeri npūpla pirms apmēram 10 200 gadiem p.m.e.

1 = Glaciolacustrības nogulumu izvāršanas vietas paugurās virsotnēs; 2 = Ledus kušanas ūdens ūdenī; 3 = Ledus ūdenī; 4 = Ledus ūdenī; 5 = Ledus ūdenī; 6 = Ledus ūdenī; 7 = Ledus ūdenī; 8 = Ledus ūdenī; 9 = Ledus ūdenī; 10 = Ledus ūdenī; 11 = Ledus ūdenī; 12 = Ledus ūdenī; 13 = Ledus ūdenī; 14 = Ledus ūdenī; 15 = Ledus ūdenī; 16 = Ledus ūdenī; 17 = Ledus ūdenī; 18 = Ledus ūdenī; 19 = Ledus ūdenī; 20 = Ledus ūdenī; 21 = Ledus ūdenī; 22 = Ledus ūdenī; 23 = Ledus ūdenī; 24 = Ledus ūdenī; 25 = Ledus ūdenī; 26 = Ledus ūdenī; 27 = Ledus ūdenī; 28 = Ledus ūdenī; 29 = Ledus ūdenī; 30 = Ledus ūdenī; 31 = Ledus ūdenī; 32 = Ledus ūdenī; 33 = Ledus ūdenī; 34 = Ledus ūdenī; 35 = Ledus ūdenī; 36 = Ledus ūdenī; 37 = Ledus ūdenī; 38 = Ledus ūdenī; 39 = Ledus ūdenī; 40 = Ledus ūdenī; 41 = Ledus ūdenī; 42 = Ledus ūdenī; 43 = Ledus ūdenī; 44 = Ledus ūdenī; 45 = Ledus ūdenī; 46 = Ledus ūdenī; 47 = Ledus ūdenī; 48 = Ledus ūdenī; 49 = Ledus ūdenī; 50 = Ledus ūdenī; 51 = Ledus ūdenī; 52 = Ledus ūdenī; 53 = Ledus ūdenī; 54 = Ledus ūdenī; 55 = Ledus ūdenī; 56 = Ledus ūdenī; 57 = Ledus ūdenī; 58 = Ledus ūdenī; 59 = Ledus ūdenī; 60 = Ledus ūdenī; 61 = Ledus ūdenī; 62 = Ledus ūdenī; 63 = Ledus ūdenī; 64 = Ledus ūdenī; 65 = Ledus ūdenī; 66 = Ledus ūdenī; 67 = Ledus ūdenī; 68 = Ledus ūdenī; 69 = Ledus ūdenī; 70 = Ledus ūdenī; 71 = Ledus ūdenī; 72 = Ledus ūdenī; 73 = Ledus ūdenī; 74 = Ledus ūdenī; 75 = Ledus ūdenī; 76 = Ledus ūdenī; 77 = Ledus ūdenī; 78 = Ledus ūdenī; 79 = Ledus ūdenī; 80 = Ledus ūdenī; 81 = Ledus ūdenī; 82 = Ledus ūdenī; 83 = Ledus ūdenī; 84 = Ledus ūdenī; 85 = Ledus ūdenī; 86 = Ledus ūdenī; 87 = Ledus ūdenī; 88 = Ledus ūdenī; 89 = Ledus ūdenī; 90 = Ledus ūdenī; 91 = Ledus ūdenī; 92 = Ledus ūdenī; 93 = Ledus ūdenī; 94 = Ledus ūdenī; 95 = Ledus ūdenī; 96 = Ledus ūdenī; 97 = Ledus ūdenī; 98 = Ledus ūdenī; 99 = Ledus ūdenī; 100 = Ledus ūdenī; 101 = Ledus ūdenī; 102 = Ledus ūdenī; 103 = Ledus ūdenī; 104 = Ledus ūdenī; 105 = Ledus ūdenī; 106 = Ledus ūdenī; 107 = Ledus ūdenī; 108 = Ledus ūdenī; 109 = Ledus ūdenī; 110 = Ledus ūdenī; 111 = Ledus ūdenī; 112 = Ledus ūdenī; 113 = Ledus ūdenī; 114 = Ledus ūdenī; 115 = Ledus ūdenī; 116 = Ledus ūdenī; 117 = Ledus ūdenī; 118 = Ledus ūdenī; 119 = Ledus ūdenī; 120 = Ledus ūdenī; 121 = Ledus ūdenī; 122 = Ledus ūdenī; 123 = Ledus ūdenī; 124 = Ledus ūdenī; 125 = Ledus ūdenī; 126 = Ledus ūdenī; 127 = Ledus ūdenī; 128 = Ledus ūdenī; 129 = Ledus ūdenī; 130 = Ledus ūdenī; 131 = Ledus ūdenī; 132 = Ledus ūdenī; 133 = Ledus ūdenī; 134 = Ledus ūdenī; 135 = Ledus ūdenī; 136 = Ledus ūdenī; 137 = Ledus ūdenī; 138 = Ledus ūdenī; 139 = Ledus ūdenī; 140 = Ledus ūdenī; 141 = Ledus ūdenī; 142 = Ledus ūdenī; 143 = Ledus ūdenī; 144 = Ledus ūdenī; 145 = Ledus ūdenī; 146 = Ledus ūdenī; 147 = Ledus ūdenī; 148 = Ledus ūdenī; 149 = Ledus ūdenī; 150 = Ledus ūdenī; 151 = Ledus ūdenī; 152 = Ledus ūdenī; 153 = Ledus ūdenī; 154 = Ledus ūdenī; 155 = Ledus ūdenī; 156 = Ledus ūdenī; 157 = Ledus ūdenī; 158 = Ledus ūdenī; 159 = Ledus ūdenī; 160 = Ledus ūdenī; 161 = Ledus ūdenī; 162 = Ledus ūdenī; 163 = Ledus ūdenī; 164 = Ledus ūdenī; 165 = Ledus ūdenī; 166 = Ledus ūdenī; 167 = Ledus ūdenī; 168 = Ledus ūdenī; 169 = Ledus ūdenī; 170 = Ledus ūdenī; 171 = Ledus ūdenī; 172 = Ledus ūdenī; 173 = Ledus ūdenī; 174 = Ledus ūdenī; 175 = Ledus ūdenī; 176 = Ledus ūdenī; 177 = Ledus ūdenī; 178 = Ledus ūdenī; 179 = Ledus ūdenī; 180 =